C/2024/3994

17.7.2024

P9_TA(2023)0267

# Ochrana novinářů na celém světě a politika Evropské unie v této oblasti

**Usnesení Evropského parlamentu ze dne 11. července 2023 o ochraně novinářů na celém světě a politice Evropské unie v této oblasti (2022/2057(INI))**

(C/2024/3994)

*Evropský parlament,*

— s ohledem na Všeobecnou deklaraci lidských práv,

— s ohledem na Mezinárodní pakt o občanských a politických právech z roku 1966 a na obecnou připomínku č. 34 Výboru OSN pro lidská práva k článku 19 tohoto paktu o svobodě názorů a projevu,

— s ohledem na Úmluvu OSN proti korupci z roku 2005 a na Úmluvu UNESCO o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů z roku 2005,

— s ohledem na zprávu zvláštního zpravodaje OSN pro podporu a ochranu práva na svobodu přesvědčení a projevu ze dne 13. dubna 2021 o dezinformacích a svobodě přesvědčení a projevu a na zprávu ze dne 20. dubna 2022 nazvanou „Posílení svobody médií a bezpečnosti novinářů v digitálním věku“,

— s ohledem na akční plán OSN týkající se bezpečnosti novinářů a problému beztrestnosti ze dne 12. dubna 2012,

— s ohledem na článek 4 třetí Ženevské úmluvy, v němž se hovoří o „válečných dopisovatelích“, článek 79 dodatkového protokolu I o opatřeních na ochranu novinářů a ostatní články, které těmto osobám v době ozbrojeného konfliktu zaručují stejnou ochranu jako civilním osobám;

— s ohledem na rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 1738 (2006) ze dne 23. prosince 2006 o ochraně civilního obyvatelstva v ozbrojených konfliktech, která odsuzuje útoky na novináře v situacích konfliktu,

— s ohledem na společné prohlášení o politicích a veřejných činitelích a svobodě projevu, které dne 20. října 2021 vydali zvláštní zpravodaj OSN pro svobodu přesvědčení a projevu, zástupce Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) pro svobodu sdělovacích prostředků, zvláštní zpravodaj Organizace amerických států pro svobodu projevu a zvláštní zpravodaj Africké komise pro lidská práva a práva národů pro svobodu projevu a přístup k informacím,

— s ohledem na výsledky 25. zasedání Rady ministrů OBSE ze dne 7. prosince 2018, zejména na rozhodnutí č. 3/18 o bezpečnosti novinářů,

— s ohledem na Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o fungování Evropské unie (dále jen „Smlouva o fungování EU“), zejména na článek 10 Smlouvy o fungování EU o vymezení a provádění politik a činností EU,

— s ohledem na Evropskou úmluvu o lidských právech, zejména na článek 10 této úmluvy o svobodě projevu,

— s ohledem na obecné zásady EU v oblasti lidských práv ohledně svobody projevu on-line a off-line, které přijala Rada dne 12. května 2014,

— s ohledem na evropský akční plán pro demokracii, který Komise představila dne 3. prosince 2020 (COM(2020)0790),

— s ohledem na kodex chování Komise pro boj proti nezákonným nenávistným projevům on-line z května 2016 a s ohledem na jeho sedmé hodnocení ze dne 7. října 2021, z něhož vzešel dokument nazvaný „Informativní přehled – 7. hodnocení kodexu chování“,

— s ohledem na návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o ochraně osob, které se podílejí na účasti veřejnosti, před zjevně neopodstatněnými nebo zneužívajícími soudními řízeními („strategickými žalobami proti účasti veřejnosti“) (COM(2022)0177), který dne 27. dubna 2022 předložila Komise,

— s ohledem na závěry Rady ze dne 25. května 2020 o mediální gramotnosti v neustále se měnícím světě,

— s ohledem na prohlášení vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku ze dne 3. května 2022 nazvané „Bezpečnost novinářů je prioritou Evropské unie“,

— s ohledem na činnost, již provádí Rada Evropy s cílem podporovat ochranu a bezpečnost novinářů, zejména s ohledem na doporučení CM/Rec(2016)4 Výboru ministrů členským státům ze dne 13. dubna 2016 o ochraně žurnalistiky a bezpečnosti novinářů a dalších mediálních činitelů a doporučení CM/Rec(2018)1 Výboru ministrů členským státům ze dne 7. března 2018 o pluralitě sdělovacích prostředků a transparentnosti vlastnictví sdělovacích prostředků,

— s ohledem na doporučení Komise C(2021)6650 ze dne 16. září 2021,

— s ohledem na prohlášení Výboru ministrů Rady Evropy ze dne 13. února 2019 o finanční udržitelnosti kvalitní žurnalistiky v digitálním věku a na jeho výroční zprávu za rok 2022 o obraně svobody tisku v časech napětí a konfliktu,

— s ohledem na prohlášení z Addis Abeby o uznání karikaturní tvorby jako základního práva, které bylo předloženo organizaci UNESCO u příležitosti Světového dne svobody tisku dne 3. května 2019,

— s ohledem na Dohodu o partnerství mezi EU na jedné straně a členy Organizace afrických, karibských a tichomořských států (OAKTS) na straně druhé, kterou dne 15. dubna 2021 parafovali hlavní vyjednavači EU a OAKTS, a zejména na článek 9 a čl. 11 odst. 2 této dohody,

— s ohledem na udělení Nobelovy ceny míru za rok 2021 novinářům Marii Ressaové z Filipín a Dmitriji Muratovovi z Ruska jako uznání jejich mimořádného úsilí o ochranu svobody novinářů,

— s ohledem na usnesení Smíšeného parlamentního shromáždění EU-AKT ze dne 28. listopadu 2019 o dopadu sociálních médií na správu věcí veřejných, rozvoj, demokracii a stabilitu (AKT-EU/102.745/19/fin.),

— s ohledem na svá usnesení k rozpravě o případech porušování lidských práv, demokracie a právního státu předložená podle článku 144 jednacího řádu,

— s ohledem na článek 54 jednacího řádu,

— s ohledem na stanovisko Výboru pro kulturu a vzdělávání,

— s ohledem na zprávu Výboru pro zahraniční věci (A9-0206/2023),

A. vzhledem k tomu, že každá lidská bytost má právo na svobodu projevu, přesvědčení a informací; vzhledem k tomu, že toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory bez vnějších zásahů a vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky jakýmikoli prostředky a bez ohledu na hranice; vzhledem k tomu, že demokratické systémy mohou fungovat, pouze pokud občané mají občané přístup k nezávislým a spolehlivým informacím, veřejné orgány jsou pod účinnou kontrolou sdělovacích prostředků a jiných vnějších pozorovatelů a případy porušování lidských práv jsou vždy odhaleny, ať je jejich forma jakákoli; vzhledem k tomu, že svoboda a pluralita sdělovacích prostředků jsou základními složkami práva na svobodu projevu a informace a předpokladem demokratické, svobodné a participativní společnosti; vzhledem k tomu, že mezi klíčové demokratické úkoly sdělovacích prostředků patří zvyšování transparentnosti a demokratické odpovědnosti; vzhledem k tomu, že svoboda informací je základním právem zakotveným v Listině základních práv EU; vzhledem k tomu, že novináři hrají zásadní úlohu při prosazování demokratických hodnot, lidských práv a základních svobod;

B. vzhledem k tomu, že novinář je člověk, který sleduje, popisuje, dokumentuje, vyšetřuje a analyzuje události, výroky, činnosti a návrhy, které by mohly mít vliv na společnost, za účelem systematizace těchto informací a shromažďování a analýzy fakt s cílem poskytovat informace společnost nebo její části on-line i off-line formou; vzhledem k tomu, že Výbor OSN pro lidská práva ve svém obecném komentáři č. 34 (2011) definoval žurnalistiku jako „činnost, na níž se podílí široká škála aktérů, jako jsou profesionální zpravodajové a analytici, kteří se této činnost věnují plně, a bloggeři a další osoby, které své publikace vydávají samy v tištěné podobě, na internetu nebo jiným způsobem“;

C. vzhledem k tomu, že státy jsou povinny zaručit základní práva spojená s činností novinářů a se svobodou sdělovacích prostředků, jako je svoboda projevu a přesvědčení, právo na život, právo na osobní důstojnost a právo na respektování novinářské korespondence v jejích různých podobách; vzhledem k tomu, že novináře a válečné dopisovatele chrání mezinárodní humanitární právo a poskytuje jim zvláštní ochranu v ozbrojených konfliktech; vzhledem k tomu, že mezinárodní právo v oblasti lidských práv zakazuje všechny formy diskriminace bez jakéhokoli rozlišování podle rasy, barvy, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního a sociálního původu, majetku, rodu nebo jiného postavení; vzhledem k tomu, že v některých případech jsou základní svobody novinářů značně oslabeny tím, že jim není poskytována adekvátní ochrana a některé veřejné osobnosti se k nim chovají s rostoucí nevraživostí;

D. vzhledem k tomu, že úkolem novinářů a jiných pracovníků sdělovacích prostředků je poskytovat veřejnosti informace o všeobecných nebo specializovaných tématech s co nejvyšší mírou odpovědnosti a objektivity; vzhledem k tomu, že je důležité vzít v úvahu společenskou úlohu, kterou hrají všichni pracovníci sdělovacích prostředků a podpůrný personál, jakož i pracovníci komunitních sdělovacích prostředků a tzv. občanští novináři;

E. vzhledem k tomu, že v posledních letech dochází k úpadku svobody tisku a sílí trend fyzických útoků, šikany (mj. on-line) a zastrašování, které mají za cíl umlčet a hanobit novináře, zejména válečné dopisovatele, investigativní novináře věnující se korupci, obchodování s lidmi, neetickému chování velkých podniků a prohřešků politických činitelů, a rovněž novináře, kteří informují o situaci v některých totalitních státech a diktaturách; vzhledem k tomu, že stále častěji dochází k úmrtí novinářů mimo oblasti ozbrojených konfliktů; vzhledem k tomu, že zdaleka největší počet obětí představují místní novináři, kteří se věnují místním tématům; vzhledem k tomu, že shromažďováním a šířením spolehlivých informací o ozbrojených konfliktech plní novináři zásadní úkol ve veřejném zájmu; vzhledem k tomu, že tato situace vyžaduje, aby byly učiněny okamžité kroky na podporu klíčové úlohy, kterou sehrávají nezávislé sdělovací prostředky při prosazování transparentnosti a odpovědnosti;

F. vzhledem k tomu, že některé státní orgány cíleně zakazují novinářům přístup do oblastí konfliktů s cílem udržet si monopol na informace z daného místa, umlčet whistleblowery, bránit odhalení případů porušování lidských práv a kontrolovat veřejné mínění; vzhledem k tomu, že v mnoha případech se novináři setkávají s rozličnými obtížemi a cílenými překážkami, pokud se chtějí dostat do země nebo oblasti, kde dochází ke konfliktům nebo závažnému porušování lidských práv; vzhledem k tomu, že nemožnost přístupu do těchto oblastí snižuje kvalitu zpravodajství o událostech na místě, což umožňuje vést rozsáhlejší dezinformační kampaně a intenzivněji šířit dezinformace v off-line i on-line sdělovacích prostředcích;

G. vzhledem k tomu, že novináři se při své práci potýkají s řadou překážek, k nimž patří omezování pohybu, například vyhoštění z daného území či odepření vstupu do určité země či oblasti, zákazy cestování, svévolné zatýkání a zadržování, mučení, sexuální násilí páchané zejména na ženách, porušování záruk řádného procesu, rozsudky na základě vykonstruovaných obvinění, zabavování a poškozování vybavení, krádeže informací, nezákonné sledování a vloupání do kancelářských prostor, zastrašování, obtěžování rodinných příslušníků, vyhrožování smrtí, stigmatizace a diskreditační kampaně, šikanózní soudní řízení, únosy, násilná zmizení, vraždy a jiné kruté, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání;

H. vzhledem k tomu, že terčem těchto útoků se stávají zejména investigativní novináři, kteří se věnují korupci a organizovanému zločinu; vzhledem k tomu, že novináře potřebují přímý, bezprostřední a ničím neomezený přístup k informacím, aby mohli řádným způsobem dohlížet na činnost politických činitelů;

I. vzhledem k tomu, že novináři potřebují pro svou investigativní práci spolehlivé zdroje; vzhledem k tomu, že zásadním zdrojem informací, zejména v oblasti boje proti korupci a organizované trestné činnosti, jsou pro novináře whistleblowеři, kteří mohou při odhalování nesrovnalostí a protiprávního jednání sehrát klíčovou úlohu; vzhledem k tomu, že whistleblowеři tak posilují demokratickou odpovědnost a transparentnost; vzhledem k tomu, že podmínkou efektivní činnosti whistleblowerů je jejich adekvátní ochrana; vzhledem k tomu, že mezinárodní právo v oblasti lidských práv poskytuje silnou ochranu whistleblowerům, novinářským zdrojům a zpravodajství ve veřejném zájmu;

J. vzhledem k tomu, že technologické inovace zvýšily schopnost jednotlivců, vlád a jiných subjektů sledovat novináře, porušovat jejich právo na soukromí a právo na důvěrnost zdrojů, ohrožovat jejich digitální bezpečnost a podrobovat jejich činnost cenzuře; vzhledem k tomu, že tyto útoky někdy zahrnují shromažďování údajů v rozporu se zákonem nebo s mezinárodními normami v oblasti lidských práv a ochrany soukromí, pronikání do účtů novinářů, blokování jejich přístupu k vlastním účtům, útoky pomocí invazivního malwaru, útoky prostřednictvím nenávistného a násilného obsahu, veřejné diskreditační kampaně, shromažďování osobních údajů jich samotných i jejich rodin a zveřejňování těchto údajů na internetu a v některých případech i používání získaných informací k jejich zavraždění; vzhledem k tomu, že sledování a digitální hrozby mají negativní dopad na svobodu tisku na celém světě a omezují schopnost novinářů provádět investigativní činnost a informovat veřejnost;

K. vzhledem k tomu, že na on-line platformách, jako jsou různá fóra či internetové stránky sociálních sítí či e-mailové a chatovací služby, se stále častěji objevují útoky na novináře a výhrůžky namířené proti jejich bezpečí a životu, za nimiž stojí nejen jednotlivci, ale i státní orgány, zejména ze zemí nebo regionů, v nichž tito novináři působí a kde se pokoušejí nebo se jim daří odhalovat problémy v oblasti lidských práv či korupce státních činitelů a představitelů soukromých podniků nebo upozorňovat na pokusy o manipulaci veřejného mínění prostřednictvím dezinformačních, zastrašovacích a misinformačních kampaní;

L. vzhledem k tomu, že Výbor na ochranu novinářů uvedl, že v roce 2022 bylo zavražděno 67 novinářů a 64 zmizelo beze stopy; vzhledem k tomu, že jak uvádějí Reportéři bez hranic (RSF) ve své zprávě o útocích na novináře za rok 2022, v letech 2003 až 2022 bylo ve světě 1 668 novinářů zavražděno a 533 vězněno za to, že dělali svou práci; vzhledem k tomu, že ve zprávě UNESCO o svobodě projevu za období 2021-2022, která byla zveřejněna dne 17. ledna 2023, se uvádí, že v loňském roce zahynulo 86 novinářů, což je jeden novinář za každé čtyři dny, přičemž v roce 2021 to bylo 55;

M. vzhledem k tomu, že bezpečnost novinářů je zcela zásadní věcí, pokud mají mít novináři možnost řádně vykonávat svou práci; vzhledem k tomu, že státy jsou povinny zaručit bezpečnost všem novinářům působícím na jejich území; vzhledem k tomu, že chybí důrazná mezinárodní opatření na ochranu novinářů a řešení problému beztrestnosti zločinů proti nim; vzhledem k tomu, že Úřad Vysokého komisaře OSN pro lidská práva vyzval ke zřízení mezinárodní pracovní skupiny pro prevenci, vyšetřování a stíhání útoků na novináře;

N. vzhledem k tomu, že krize způsobená onemocněním COVID-19 poukázala na zásadní úlohu novinářů při poskytování spolehlivých a ověřených informací občanům; vzhledem k tomu, že je proto třeba vyvinout větší úsilí o zajištění bezpečných a vhodných pracovních podmínek pro novináře a pracovníky sdělovacích prostředků; vzhledem k tomu, že některé státy neoprávněně využívaly opatření související s onemocněním COVID-19 k nepřípustnému omezování práce novinářů, zejména pokud jde o informování o případech porušování lidských práv;

O. vzhledem k tomu, že specifickou novinářskou činností je ověřování faktů (fact-checking), spočívající v prověřování faktických tvrzení a zpochybňování oficiální verze události s cílem odhalovat dezinformace a misinformace off-line i on-line; vzhledem k tomu, že ověřovatelé faktů působí ve světě, v němž se šíří velké množství informací a kde existují algoritmy polarizující veřejné diskuse; vzhledem k tomu, že tím hrozí riziko, že ověřovatelé faktů budou vystaveni útokům na internetu, výhrůžkám, šikaně, nátlaku ze strany veřejných orgánů a nespravedlivým soudním řízením;

P. vzhledem k tomu, že rychlý růst internetových médií a sociálních sítí přispěl k šíření zavádějících informací, dezinformací a falešných zpráv, jejichž cílem je zdiskreditovat důvěryhodné zdroje informací a které útočí na novináře, ověřovatele faktů a pracovníky sdělovacích prostředků snažící se omezit jejich šíření; vzhledem k tomu, že stále více lidí používá internet a sociální média jako zdroj aktuálních informací;

Q. vzhledem k tomu, že dezinformace a misinformace mohou mít závažné důsledky pro ochranu lidských práv a mohou představovat významnou hrozbu pro hodnoty demokracie a osobní svobody; vzhledem k tomu, že falešné zprávy jsou často zacíleny na emoce a jsou vytvořeny tak, aby přilákaly pozornost, a tudíž se šíří snadněji a rychleji než jiné zprávy; vzhledem k tomu, že zákroky proti dezinformacím jsou považovány za záležitost veřejného zájmu;

R. vzhledem k tomu, že podle Komise je obzvláště ohrožena politická žurnalistika, neboť státy se k omezování svobody, plurality a nezávislosti sdělovacích prostředků často uchylují v reakci na sociální otřesy a krize;

S. vzhledem k tomu, že útoky na novináře, karikaturisty, bloggery a jiné pracovníky sdělovacích prostředků a jejich zastrašování, nucená emigrace, vraždy a věznění je i nadále rozšířeným jevem stejně jako beztrestnost těchto činů; vzhledem k tomu, že on-line prostor se v rostoucí míře stává nebezpečným prostředím a nenávistné projevy a násilí se zintenzivňují, zejména vůči ženám, které vykonávají novinářskou práci; vzhledem k tomu, že tyto zločiny omezují možnost veřejnosti přijímat správné informace a myšlenky, a tím ovlivňují její právo na informace a možnost uplatňovat své právo na svobodu slova, svobodu projevu a politickou angažovanost; vzhledem k tomu, že přiměřené pracovní podmínky pro novináře zahrnují to, že nejsou vystaveni nepřiměřenému vnitřnímu a vnějšímu tlaku, závislosti, zranitelnosti a nestabilitě, a tím i riziku autocenzury;

T. vzhledem k tomu, že v některých zemích je zadržovaným novinářům upíráno právo na obhájce, jsou vězněni v nelidských podmínkách, je jim vyhrožováno a je s nimi špatně zacházeno; vzhledem k tomu, že právo na nezávislý a transparentní přístup ke spravedlnosti je jedním z ústředních prvků právního státu a že na celém světě musí být zajištěno právo na spravedlivý proces;

U. vzhledem k tomu, že odrazující účinek má nejen násilí vůči novinářům a jejich zastrašování, šikana a vraždy, ale také beztrestnost pachatelů unikajících spravedlnosti, přičemž výsledkem bývá autocenzura;

V. vzhledem k tomu, že státy a v některých případech i nestátní subjekty, zejména nedemokratická politická hnutí, stále více ovládají mediální prostor a využívají nedostatečné transparentnosti institucí, aby šířily nenávistné projevy a dezinformace k politickým cílům ve snaze polarizovat společnost; vzhledem k tomu, že těchto metod využívají zejména autoritářské režimy k tomu, aby se udržely u moci;

W. vzhledem k tomu, že dostatečně financované a silné veřejnoprávní sdělovací prostředky jsou zárukou demokratického charakteru společnosti; vzhledem však k tomu, že veřejnoprávní média a novináři, kteří v nich působí, se potýkají s mnoha obtížemi, k nimž patří i politické a tržní tlaky, a současně dochází ke snižování veřejných výdajů na mediální služby, k němuž přispěla i pandemie COVID-19;

X. vzhledem k tomu, že pro zajištění mediální plurality a nezávislé žurnalistiky je velmi důležitá transparentnost vlastnictví a financování sdělovacích prostředků; vzhledem k tomu, že je třeba vynaložit veškeré úsilí k zajištění stability mediálního odvětví a jeho nezávislosti a ke zvýšení svobody a plurality sdělovacích prostředků; vzhledem k tomu, že zásadním prvkem při zvyšování důvěry evropských občanů ve sdělovací prostředky je transparentnost jejich financování;

Y. vzhledem k tomu, že ženy, které vykonávají novinářskou profesi, čelí genderově specifickým formám násilí, jako je sexuální obtěžování a kyberšikana; vzhledem k tomu, že kyberšikana a on-line útoky často mají velmi sexualizovanou podobu, přičemž nezáleží na tom, čemuž se oběť věnuje ve své práci, nýbrž na jejích fyzických rysech, kulturním zázemím a soukromém životě; vzhledem k tomu, že tyto hrozby mohou vést novinářky k autocenzuře a mají paralyzující účinek na svobodu tisku a svobodu projevu; vzhledem k tomu, že odborníci soustavně přinášejí důkazy o tom, že ženy jsou v mediálních odvětvích v menšině, zejména v tvůrčích rolích, a že jsou velmi nedostatečně zastoupeny ve vyšších funkcích; vzhledem k tomu, že některé země odrazují ženy od výkonu novinářské profese nebo jim to dokonce zakazují; vzhledem k tomu, že mizogynní chování a genderově podmíněné násilí vůči novinářkám na internetu nelze tolerovat ani normalizovat; vzhledem k tomu, že sexistické nenávistné projevy jsou stigmatizující, vyvolávají strach a stud, způsobují psychickou, profesní a reputační újmu a vyvolávají obavy ohledně digitálního soukromí a bezpečnosti; vzhledem k tomu, že v extrémních případech mohou on-line hrozby, které nejsou trestné, přerůst ve fyzické násilí vůči novinářům a v šikanu a útoky i mimo on-line prostředí;

Z. vzhledem k tomu, že diskriminace novinářů se může projevovat v souvislosti s pohlavím, rasou, etnickým původem, náboženským vyznáním, přesvědčením, věkem, sociálním původem a sexuální orientací nebo genderovou identitou; vzhledem k tomu, že novináři z řad LGBTIQ+ osob jsou vystaveni vyššímu riziku on-line útoků; vzhledem k tomu, že on-line útoky často zhoršují bezpečnostní hrozby off-line; vzhledem k tomu, že tyto hrozby mohou vést k autocenzuře a mají paralyzující účinek na svobodu tisku a svobodu projevu;

AA. vzhledem k tomu, že v mnoha zemích využívají političtí a finanční činitelé tzv. strategické žaloby proti účasti veřejnosti s cílem umlčet kritické hlasy nebo zastrašit novináře, aby přestali vyšetřovat korupci a další záležitosti veřejného zájmu; vzhledem k tomu, že tato praxe představuje vážnou hrozbu pro svobodu projevu a informací, neboť novinářům může být bráněno v tom, aby se vyjadřovali k otázkám veřejného zájmu, nebo mohou být za své výroky postihováni; vzhledem k tomu, že tato praxe je běžná zejména v zemích, jejichž zákony proti pomluvě lze snadněji zneužívat, a stejně tak v zemích, kde panují autoritářské režimy; vzhledem k tomu, že na strategických žalobách proti účasti veřejnosti proti evropským novinářům v rámci vnitrostátních jurisdikcí EU se v současné době podílejí některé třetí země a subjekty, které jednají v jejich zájmu;

AB. vzhledem k tomu, že cílem akčního plánu OSN pro bezpečnost novinářů a problematiku beztrestnosti je vytvořit svobodné a bezpečné prostředí pro novináře a pracovníky sdělovacích prostředků v konfliktních i nekonfliktních situacích s cílem posílit mír, demokracii a rozvoj na celém světě; vzhledem k tomu, že pro řádné provádění akčního plánu OSN je třeba vyčlenit odpovídající finanční a lidské zdroje;

AC. vzhledem k tomu, že šíření misinformací, falešných zpráv, propagandy a dezinformací vytváří mezi obyvatelstvem atmosféru globálního skepticismu, pokud jde o informace obecně, což vystavuje novináře nedůvěře a ohrožuje svobodu informací, demokratickou diskusi a nezávislost sdělovacích prostředků a zvyšuje potřebu kvalitních mediálních zdrojů; vzhledem k tomu, že na ochranu novinářů a občanů před propagandou, falešnými zprávami a dezinformacemi na internetu není vynakládáno dostatečné úsilí;

AD. vzhledem k tomu, že na to, jaké informace se dostávají k občanům, mají stále větší dopad datové analýzy a algoritmy; vzhledem k tomu, že několik zemí přijalo zákony o kyberkriminalitě, které naoko bojují proti kyberkriminalitě, ale ve skutečnosti jsou zacíleny na nezávislé a kritické novináře s cílem potlačit svobodu tisku; vzhledem k tomu, že dochází k věznění, nucené emigraci a mučení novinářů, kteří informují o korupci a dalším porušování lidských práv;

AE. vzhledem k tomu, že Partnerství pro informace a demokracii, které sdružuje 50 států ze všech světových regionů, vyzývá k zavedení demokratických záruk v komunikačním a informačním prostoru a poukazuje na to, že každý občan má právo na spolehlivé informace; vzhledem k tomu, že toto partnerství vypracovalo řadu doporučení, jak řešit problém informačního chaosu, a že EU by mohla tato doporučení používat používat na podporu snah demokratických třetích zemí;

AF. vzhledem k tomu, že stále více evropských novinářů je nuceno cestovat do oblastí konfliktu bez pojištění, protože pojišťovny odmítají jejich pobyt krýt;

AG. s ohledem na cenu Daphne Caruanové Galiziové, kterou Evropský parlament založil v prosinci 2019 na počet maltské protikorupční investigativní novinářky a bloggerky, jež zahynula v roce 2017 při výbuchu bomby nastražené v jejím autě; touto cenou se každoročně oceňuje vynikající novinářská práce, jež prosazuje nebo hájí základní zásady a hodnoty Evropské unie, jako je lidská důstojnost, svoboda, demokracie, rovnost, právní stát a lidská práva;

1. důrazně trvá na tom, že každý člověk má právo na svobodu projevu, přesvědčení a informací, což zahrnuje svobodu zastávat názory bez vnějších zásahů a vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky jakýmikoli prostředky a bez ohledu na hranice, jak je uvedeno ve Všeobecné deklaraci lidských práv OSN; připomíná, že zásadní úlohu při prosazování a ochraně demokratických hodnot, lidských práv a základních svobod, hrají novináři; zdůrazňuje, že jak je stanoveno v akčním plánu EU pro lidská práva a demokracii na období 2020–2024, je třeba novináře chránit před všemi druhy násilí;

2. připomíná skutečnost, že demokracie nemůže fungovat bez důvěryhodných informací dostupných on-line i off-line; zdůrazňuje význam ochrany nezávislosti novinářů, zachování svobody projevu, zajištění rozmanitosti sdělovacích prostředků a zachování základního práva každého občana na informace;

3. připomíná, že svoboda vykonávat novinářskou činnost, aniž by byla úmyslně omezována, je známkou dodržování hodnot demokracie, a proto umožnění neomezeného výkonu novinářské činnosti přispívá k demokratickým hodnotám;

4. odsuzuje všechny zločiny na novinářích, pracovnících sdělovacích prostředků a přidruženém personálu na celém světě včetně EU, jako jsou fyzické útoky, únosy, mučení, zastrašování a nenávistné projevy; vyjadřuje znepokojení nad vysokou mírou beztrestnosti těchto zločinů na celém světě a požaduje, aby se pachatelé museli zodpovídat na základě nezávislého, včasného a účinného vyšetřování v souladu s mezinárodními závazky a zásadami právního státu; poukazuje na to, že oběti a jejich rodiny mají právo na přístup k přiměřeným opravným prostředkům a právnímu poradenství po celou dobu řízení;

5. ostře odsuzuje veškeré případy svévolného věznění novinářů a předběžného zadržení na základě politických kritérií nebo zákonů používaných k jejich perzekuci; vyzývá k okamžitému a bezpodmínečnému propuštění všech novinářů, kteří jsou zadržováni, aniž by existoval důkaz o tom, že se osobně podíleli na spáchání trestného činu, a aniž by byli obviněni; vyzývá příslušné státní orgány, aby přestaly nahlížet na rodinné příslušníky podezřelých novinářů jako na potenciální podezřelé a neuplatňovaly vůči nim administrativní ani jiné sankce;

6. se znepokojením konstatuje, že podle Výboru na ochranu novinářů (CPJ) bylo v roce 2022 na celém světě zavražděno 67 novinářů a mnoha dalším bylo vyhrožováno nebo byli vystaveni násilí či protiprávně uvězněni; vzdává poctu všem, kteří přišli o život nebo byli napadeni při uplatňování svobody projevu on-line i off-line, a stojí při všech, kteří mají odvahu vystupovat proti nespravedlnosti, korupci a nezákonnosti; zdůrazňuje, že některé zločiny proti novinářům a pracovníkům sdělovacích prostředků by měl vyšetřovat Mezinárodní trestní soud, spadají-li do jeho jurisdikce, a vyzývá EU a členské státy, aby vyšetřovatelům poskytly nezbytnou podporu;

7. poukazuje na zásadní úlohu novinářů, zejména politických a investigativních novinářů, kteří s cílem dokumentovat porušování lidských práv shromažďují spolehlivé a relevantní informace, kontrolují činnost veřejných orgánů a volených činitelů a poukazují na porušování vnitrostátního a mezinárodního práva, finanční a korporátní trestnou činnost, válečné zločiny a zločiny proti lidskosti, státní represe, korupci, zločinecké organizace a jejich činnost, zločiny proti životnímu prostředí a veškeré druhy porušování lidských práv, a přispívají tak k systému brzd a protivah nezbytnému k tomu, aby se pachatelé museli ze svých činů zodpovídat, byť by to byli lidé ve vysokých státních funkcích; zdůrazňuje skutečnost, že tyto činnosti vystavují novináře vyššímu osobnímu riziku;

8. opakuje, že je i nadále velmi znepokojen stavem svobody sdělovacích prostředků v souvislosti s útoky na novináře a pracovníky sdělovacích prostředků, ke kterým v mnoha zemích stále dochází, a se stále častějšími veřejnými diskreditačními kampaněmi proti nim, což má negativní dopad na novinářskou činnost, zejména pokud jde o politickou, investigativní a přeshraniční žurnalistiku; vyjadřuje zvláštní znepokojení nad postavením novinářů a mediálních organizací v zemích, v nichž podle organizacemi Reportéři bez hranic panuje nejhorší situace; lituje, že v některých zemích jsou on-line i off-line útoky na novináře a cenzura stále velmi rozšířeným jevem, zejména útoky na základě sexuální orientace, pohlaví a genderové identity;

9. poukazuje na to, že jedním z důležitých úkolů novinářů je informovat o protestech a demonstracích, a vyzývá k jejich ochraně, aby mohli svou práci vykonávat bez strachu, represí a šikany; je znepokojen tím, že se státy stále častěji uchylují k restriktivním a odvetným opatřením, jejichž cílem je potlačit veřejné protesty a které zahrnují i snahy o to, aby novináři a nezávislí pozorovatelé nemohli o těchto událostech informovat;

10. opětovně vyjadřuje své znepokojení nad neexistencí zvláštních právních nebo politických rámců, které by na globální úrovni chránily novináře a pracovníky sdělovacích prostředků před násilím, hrozbami a zastrašováním, a opakuje, že pachatelé těchto činů nesmí unikat spravedlnosti; kritizuje skutečnost, že některé osobnosti veřejného života a představitelé státních orgánů se veřejně vyjadřují na adresu novinářů dehonestujícím způsobem, což v celé společnosti podrývá důvěru ve sdělovací prostředky;

11. poukazuje na to, že veřejné orgány mají povinnost chránit svobodu projevu a bezpečnost novinářů, a vyzývá státy na celém světě, aby přijaly právní předpisy a opatření vycházející ze zkušeností novinářů v souladu v mezinárodním právem a normami s cílem vytvořit právní prostředí pro prevenci, ochranu a důsledné stíhání případů represe vůči novinářům a zajistit náležité vyšetřování a následná opatření, včetně uplatňování účinných, přiměřených a odrazujících sankcí; naléhavě vyzývá státní orgány, aby učinily vše, co je v jejich silách, aby tomuto násilí zabránily, zajistily odpovědnost a odstranily beztrestnost;

12. s politováním konstatuje, že novináři a pracovníci sdělovacích prostředků často pracují za nejistých zaměstnaneckých a bezpečnostních podmínek, které jim brání vykonávat jejich práci v bezpečném a stimulujícím prostředí; zdůrazňuje, že zvláštní pozornost je třeba věnovat mladým novinářům a těm, kteří pracují na volné noze, a připomíná, že mediální organizace mají vůči novinářům a pracovníkům sdělovacích prostředků, s nimiž spolupracují, povinnost řádné péče; zdůrazňuje, že zásadní význam pro podporu kvalitní žurnalistiky mají odpovídající pracovní podmínky pro novináře a pracovníky sdělovacích prostředků, které jim umožní plnit jejich poslání a zaručují právo na informace a právo být informován; vyzývá státní orgány, aby v úzké spolupráci s novinářskými organizacemi vypracovaly vnitrostátní akční plány s cílem zlepšit pracovní podmínky novinářů a chránit je před fyzickým a psychickým násilím;

13. vyzývá k tomu, aby byla věnována zvláštní pozornost zajištění kontinuity práce novinářů a pracovníků sdělovacích prostředků pracujících v oblastech konfliktu, neboť v důsledku konfliktů je jim velmi často finančně znemožněno pokračovat v jejich důležité práci; je toho názoru, že novinářům, kteří cestují do oblastí konfliktů, by mělo být poskytováno odpovídající pojištění;

14. zdůrazňuje, že mediální organizace by měly novinářům poskytovat potřebná školení, zejména v oblasti bezpečnosti a první pomoci; vyzývá podniky, zejména v digitálním odvětví, aby účinně a důkladně prováděly náležitou péči s cílem zamezit nepříznivému dopadu na svobodu projevu, pluralitu sdělovacích prostředků a práva novinářů ve třetích zemích;

15. připomíná povinnost chránit svobodu projevu, včetně svobody projevu autorů satirické a karikaturní tvorby, kteří informují veřejnost, prosazují demokratické hodnoty a brání lidská práva a základní svobody a současně protestují proti zločinům, korupci a zneužívání moci a vystupují proti cenzuře a porušování lidských práv;

16. odsuzuje stále častější pokusy náboženských autorit a státních orgánů omezovat svobodu projevu a kritiku pod záminkou náboženských zákonů nebo zákonů proti rouhání, zejména v případě satiry nebo kritiky v podobě novinářské nebo tvůrčí práce a projevu;

17. zdůrazňuje, že je důležité zajistit bezpečnost a kvalitu života novinářů věnujících se ověřování faktů, kteří se obzvláště často stávají terčem útoků, protože tím, že odhalují misinformace a dezinformace, nezřídka odhalují skutečnosti, které se někteří lidé intenzivně snaží skrýt nebo zkreslit; žádá Komisi, aby vytvořila nástroje, které umožní tento problém řešit, jako je například právní rámec pro sdělovací prostředky, kterým hrozí útoky, a účinné prostředky pro zajištění jejich řádné činnosti;

18. poukazuje na to, že zaručení důvěrnosti zdrojů je předpokladem investigativní žurnalistiky a nezávislého tisku a že whistleblowеři se ukázali být důležitým zdrojem zvyšování transparentnosti a odpovědnosti; zdůrazňuje proto, že whistleblowеři často hrají důležitou úlohu v boji proti korupčnímu jednání, jehož se dopouštějí státní i nestátní subjekty, a při informování veřejnosti o takových případech; vyjadřuje podporu whistleblowerů a těm, kteří jimi poskytnuté informace zveřejňují, za jejich práci, díky níž se dozvídáme o nelegálním a neetickém jednání v různých zemích světa;

19. vyjadřuje politování nad tím, že chybí spolehlivé údaje o situaci novinářů, kteří čelí nepřátelskému pracovnímu prostředí; vzdává hold organizacím, jako jsou Reportéři bez hranic, Výbor na ochranu novinářů, Frontline, Mezinárodní federace novinářů a Mezinárodní konsorcium investigativních novinářů, za jejich podporu novinářům a pracovníkům sdělovacích prostředků v situacích, které by mohly ohrozit jejich bezpečnost a zdraví; vyzývá Komisi, aby vyvinula komplexní, propracované metody, jak shromažďovat údaje o různých druzích násilí páchaného na novinářích v delších časových úsecích; žádá, aby byly ve spolupráci s novinářskými organizacemi vypracovány účinné monitorovací nástroje a aby Evropská služba pro vnější činnost (ESVČ) nadále pravidelně podávala Parlamentu zprávy o globálním stavu svobody sdělovacích prostředků a porušování práv novinářů na celém světě;

20. velmi důrazně odsuzuje veškeré pokusy umlčet nezávislé sdělovací prostředky nebo oslabit jejich svobodu a pluralitu a omezit přístup veřejnosti ke spolehlivým informacím prostřednictvím odpojování internetu, nezákonného nebo nepřiměřeného sledování, blokování nebo filtrování on-line obsahu cestou nelegitimních nebo nerozlišujících žádostí o odstranění obsahu nebo blokování komunikačních internetových stránek a sociálních médií adresovaných platformám; varuje před snahami o nepřímé ovládnutí těchto médií prostřednictvím finanční podpory a odsuzuje zejména pokusy o kontrolu veřejnoprávních médií; lituje, že některé třetí země přijímají zákony o tzv. zahraničních agentech, které jsou využívány k umlčování a potlačování novinářské práce; vyzývá státy, aby proti útokům na novináře účinně bojovaly a aby ochranná opatření nezneužívaly k omezování svobody slova a k cenzuře; doporučuje, aby státy umožnily svobodný sociální a politický dialog a kritiku; připomíná, že jak uvedl zvláštní zpravodaj OSN pro svobodu projevu, koncentrace vlastnictví sdělovacích prostředků je v rozporu s demokracií a pluralismem, neboť znemožňuje rozmanitost projevů různých složek společnosti;

21. odsuzuje stále častější využívání sledovací techniky a spyware ke sledování, odposlechu a cenzuře práce novinářů; odsuzuje, že se na tomto nezákonném sledování, které mimo jiné porušuje právo na soukromí a ochranu zdrojů novinářů, podílejí i státy a soukromé subjekty; požaduje, aby byly všechna případy údajného sledování novinářů nezávisle vyšetřeny a stíhány a jejich pachatelé řádně potrestáni; zdůrazňuje, že je důležité poskytovat odškodnění novinářům, kteří byli nezákonně sledováni pomocí špionážního softwaru; vyzývá k přísnému prosazování a monitorování nařízení EU o zboží dvojího užití, aby nebylo možné z EU vyvážet žádné zařízení, které autoritářským režimům umožní protiprávně sledovat novináře nebo na ně útočit;

22. odsuzuje využívání tzv. strategických žalob proti účasti veřejnosti k umlčení nebo zastrašení novinářů a sdělovacích prostředků a k vytváření atmosféry strachu s cílem bránit novinářům v informování veřejnosti, jak někdy činí i státní orgány třetích zemí proti novinářům a sdělovacím prostředkům sídlícím v EU; vítá proto, že Komise předložila návrh směrnice o strategických žalobách proti účasti veřejnosti, které se zaměřují na novináře v EU; požaduje, aby se tato právní úprava odpovídajícím způsobem vztahovala na vnější rozměr těchto žalob, a chránila tak novináře v EU před soudními řízeními, která proti nim vedou státní orgány třetích zemí nebo jejich satelitů; žádá Komisi a ESVČ, aby vybízely třetí země k přijímání podobných iniciativ na vnitrostátní úrovni a k prosazování této záležitostí na úrovni mezinárodní, a zaměřila se přitom na podobně smýšlející partnery, kteří tak dosud nečiní; vyzývá EU, aby novinářům, na něž se strategické žaloby proti účasti veřejnosti zaměřují, poskytovala právní podporu a další pomoc a aby spolupracovala s partnery na vypracování souhrnných pokynů pro státní zástupce, kteří se těmito žalobami zabývají, a aby jim i soudcům nabídla příslušné vzdělávání; domnívá se, že má-li EU zlepšit svou vnější správu, musí jít příkladem a jednotně a důsledně plnit své domácí cíle v oblasti mediální politiky; vítá v této souvislosti přijetí aktu o digitálních službách ([1]) a požaduje, aby do nedávno zveřejněných návrhů směrnic proti strategickým žalobám proti účasti veřejnosti (COM(2022)0177) a evropského aktu o svobodě sdělovacích prostředků (COM(2022)0457) vložila účinná opatření, která budou dokladem toho, že EU zaujímá k mediálním politikám důraznější přístup; domnívá se, že by tato opatření mohla být inspirací pro ostatní světové regiony a mohla by přispět ke stanovení pozitivních globálních norem; připomíná doporučení Rady Evropy ([2]) týkající se pomluvy, které zahrnuje pokyny, jak zajistit přiměřenost sankcí a dodržování lidských práv;

([1]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2065 ze dne 19. října 2022 o jednotném trhu digitálních služeb a o změně směrnice 2000/31/ES (akt o digitálních službách) (Úř. věst. L 277, 27.10.2022, s. 1).

([2]) Rada Evropy, „Decriminalisation of defamation: Council of Europe guidance on proportionality of laws and conformity with human rights“, 13. července 2018.

23. považuje za pozitivní, že probíhají osvětové akce, které mají informovat o všech unijních a mezinárodních ochranných mechanismech a nástrojích, které lze v naléhavých případech použít na podporu ohrožených novinářů a které již nyní mají k dispozici pracovníci EU a OSN, organizace zabývající se ochranu novinářů a organizace občanské společnosti; zastává názor, že EU může být ochraně novináře novinářů v zahraniční aktivnější prostřednictvím činnosti svých delegací, a to jak formou přímé spolupráce s novináři, tak i prostřednictvím svých komunikačních strategií, přičemž cílem by mělo být dosáhnout toho, aby novináři o delegacích věděli a měli k nim přístup i v odlehlých oblastech, a dále prostřednictvím podpory a prosazování stávajících mezinárodních mechanismů, které upozorňují na případy, kdy jsou novináři v ohrožení; žádá, aby byly tyto ochranné mechanismy a nástroje posíleny přístupem citlivým vůči genderové problematice a navýšením finančních prostředků ze strany EU a členských států; poukazuje na to, že ESVČ a delegace EU by měly být vybaveny odpovídacími finančními a lidskými zdroji;

24. vybízí orgány EU, aby propagovaly využívání mediální gramotnosti jako nástroje na podporu širšího chápání společenské úlohy žurnalistiky ze strany občanů a společností a aby podporovaly výměnné programy pro novináře; vyzývá zejména k podpoře programů a politik zaměřených na rozvoj mediální a zpravodajské gramotnosti novinářů a mediálních aktérů; domnívá se, že posílení žurnalistiky má zásadní význam pro předcházení dezinformacím, polarizaci a násilí a může posílit demokratické režimy tím, že bude napomáhat účasti na politickém životě; zdůrazňuje, že je nezbytné zaručit novinářům nezbytné podmínky, aby mohli přispívat k otevřené, svobodné a vyvážené veřejné diskusi, jež rozhodujícím způsobem pomáhá společnosti čelit dezinformacím, manipulacím s informacemi a zásahům zvenčí; opakuje svou výzvu, aby se mediální výchova stala součástí formálního i neformálního vzdělávání, a to i prostřednictvím vzdělávacích osnov, s cílem podpořit mediální gramotnost, dovednosti a kompetence a podporovat kritické myšlení; v tomto ohledu se zájmem očekává přezkum akčního plánu Komise pro digitální vzdělávání v polovině období (2012–2027); konstatuje, že nezbytnost zajišťovat svobodu sdělovacích prostředků by měla být součástí programů partnerství EU se zeměmi mimo EU;

25. trvá na tom, že je nutné posílit spolupráci mezi on-line platformami, vládami a policejními a justičními orgány, aby bylo možné účinně čelit šíření zpráv, které podněcují k nenávisti nebo násilí vůči novinářům a pracovníkům sdělovacích prostředků, přičemž je třeba zohlednit skutečnost, že těmto útokům jsou vystaveny zejména ženy; upozorňuje na to, že třeba přijmout opatření na ochranu novinářů před on-line a genderově podmíněným násilím na sociálních sítích a dalších digitálních platformách; žádá on-line platformy, aby rychle odstraňovaly komentáře nebo reakce, které útočí na novináře, podněcují k násilí a nenávisti vůči nim nebo ohrožují jejich bezpečnost; důrazně žádá orgány třetích zemí, aby vyšetřovaly a stíhaly případy kyberšikany on-line útoků a trestaly jejich pachatele;

26. zdůrazňuje, že v posledních letech se stále více šíří nenávistné projevy a diskriminace ve sdělovacích prostředcích, a to on-line i off-line, a kybernetické násilí vůči novinářům, což ohrožuje svobodu sdělovacích prostředků, svobodu projevu, svobodu informací a pluralitu sdělovacích prostředků; připomíná, že nenávistné projevy na internetu mohou podněcovat násilí na internetu a kyberšikanu; zdůrazňuje, že zejména ženy, které vykonávají novinářskou profesi, se rovněž často potýkají se sexuálním obtěžováním a sexuálním násilím a jsou častěji terčem kyberšikany než jejich mužští kolegové; vyzývá EU a členské státy, aby vyvíjely politický a diplomatický tlak na změnu politik a postupů třetích zemí, které odrazují ženy od novinářské kariéry nebo jim výkon novinářské profese dokonce zakazují;

27. vyzývá delegace EU a diplomatické mise členských států, aby důrazně, jednotně a důsledně uplatňovaly obecné zásady EU v oblasti lidských práv ohledně svobody projevu on-line a off-line, neboť právě ty se týkají ochrany novinářů a obrany svobody tisku; důrazně vybízí ESVČ a její delegace a členské státy, aby vynaložily veškeré úsilí na podporu osvědčených postupů a jejich využívání a sdílení, zejména s úředníky EU, kteří mají plnit úkoly ve třetích zemích; vybízí delegace EU ve třetích zemích, aby se zapojily do informačních kampaní, jejichž cílem je zvyšovat povědomí o nebezpečí falešných zpráv a poskytnout široké veřejnosti nástroje k jejich odhalení a k hledání důvěryhodných zdrojů informací;

28. vyzývá Komisi a ESVČ, aby v otázkách lidských práv vždy zvažovaly, zda je lepší učinit veřejné prohlášení, nebo se uchýlit k tiché diplomacii; zdůrazňuje, že je důležité, aby občanská společnost byla více informována o tom, jak fungují delegace EU, pokud jde o novinářskou praxi a svobodu slova a projevu; vybízí proto delegace EU, aby činily co nejvíce veřejných prohlášení, a to jak preventivně, tak v reakci na závažné porušování nebo omezování práva na svobodu přesvědčení a projevu na celém světě, zejména v případě útoků na novináře a jejich zadržování ve třetích zemích;

29. vyzývá zvláštního zástupce EU pro lidská práva, aby při jejich jednání s orgány třetích zemí stavěl bezpečnost novinářů, pracovníků sdělovacích prostředků a přidruženého personálu na jedno z předních míst; je přesvědčen, že v tomto ohledu by bylo možné učinit více; důrazně trvá na tom, že místopředseda Komise, vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku by měl věnovat více pozornosti konkrétním případům nezákonného zatýkání a stíhání novinářů a omezování jejich práv a potřebě zabránit nečinnosti při ochraně novinářů, kteří jsou v bezprostředním ohrožení života;

30. vyzývá ESVČ, aby vypracovala plán pro krizové situace, který by delegacím EU nabízel soubor ochranných nástrojů, jako je vydávání prohlášení, reakce na veřejné diskreditační kampaně, koordinace monitorování soudních procesů, návštěvy ve věznicích, návštěvy ohrožených novinářů doma nebo v práci, jednání se státními orgány o naléhavých případech, využívání dvoustranných dialogů k jednání o otázkách svobody tisku, vytváření příležitostí pro ohrožené a nebo traumatizované novináře, aby mohli načerpat nové síly, poskytování podpory pro dočasnou relokaci nebo evakuaci, poskytování fyzického doprovodu v extrémních situací a snaha vyslovovat se na podporu novinářů a vytvářet kapacity pro místní policejní, justiční a správní orgány, aby je mohly chránit, mimo jiné úsilí o to, aby byli všichni, kdo útočí na svobodu tisku, řádně potrestáni; žádá, aby byla zvláštní pozornost věnována novinářům, kteří jsou drženi jako rukojmí, a ochraně rodinných příslušníků novinářů, kteří jsou terčem útoků; vyzývá Komisi a ESVČ, aby podporovaly iniciativy, jejichž cílem je cíleně a rychle varovat pracovníky sdělovacích prostředků před bezprostředními hrozbami ve třetích zemích, a aby vypracovávaly pokyny pro jednotlivé novináře v konkrétní situaci; připomíná členským státům, že jako bezpečnostní a ochranný mechanismus pro ohrožené novináře lze využívat humanitární víza; zdůrazňuje, že je důležité pomáhat ohroženým novinářům a podporovat je v jejich činnosti, a to i prostřednictvím procesu přesídlení a podpory jejich práce v exilu, a nadále podporovat novináře prchající před státem sponzorovanou cenzurou a propagandistickými kampaněmi tím, že jim pomůže přesunout se na jiné území a pokračovat v činnosti z bezpečného místa nebo přestěhovat své nezávislé sdělovací prostředky mimo svou zemi, aby mohli pokračovat ve svobodné reportážní činnosti a poskytovat spolehlivé informace;

31. poukazuje na význam podpory vzdělávacích a osvětových akcí zaměřených na prevenci násilí páchaného na novinářích při výkonu jejich práce na všech úrovních společnosti a ve státních správách; naléhavě vyzývá ESVČ, aby vypracovala strukturovaný přístup k podpoře novinářů, kteří čelí digitálním hrozbám; v této souvislosti vyzývá k posílení schopnosti delegací EU řešit tuto problematiku, a to i podporou přístupu novinářů ke vzdělávání s cílem zvýšit jejich povědomí o preventivní digitální bezpečnosti a osvědčených postupech; zdůrazňuje, že je třeba vypracovat pohotovostní plány pro případy, kdy dojde k porušení digitální bezpečnosti při komunikaci, a žádá, aby byly řešeny psychologické dopady kyberšikany novinářů; zdůrazňuje, že je důležité zajistit, aby se podpora rozvoje sdělovacích prostředků ze strany EU neomezovala na vzdělávání novinářů a pracovníků sdělovacích prostředků, nýbrž aby se vztahovala i na získávání profesionálního technického vybavení, což je požadavek, který pravidelně předkládají nezávislí novináři mimo EU;

32. vyzývá rovněž Komisi a ESVČ, aby dále zvýšily svou podporu budování kapacit tím, že budou pomáhat zemím mimo EU při zavádění právních rámců, které podporují pluralitu sdělovacích prostředků, chrání novináře, svobodu projevu a svobodu informací on-line i off-line, a dále je žádá, aby zajistily, že veškeré útoky proti novinářům budou vyšetřovány a stíhány a že budou existovat odpovídající ochranné mechanismy; požaduje proto, aby EU podporovala soustavný rozvoj schopností a dovedností ve všech profesích důležitých pro ochranu novinářů a dalších pracovníků sdělovacích prostředků v partnerských zemích, což se týká zejména policejních orgánů, soudců a státních zástupců a všech orgánů podílejících se na zajišťování digitální bezpečnosti;

33. vyzývá ESVČ, aby podporovala výměny názorů mezi policejními orgány a novináři, aby bylo možné bez jakýchkoli omezení poskytovat zpravodajské a jiné informace o protestech nebo demonstracích v zemích, v nichž působí delegace EU, a žádá ji, aby dospěla k společnému chápání práv novinářů;

34. zdůrazňuje, že je třeba posílit zapojení a koordinaci různých stran, pokud jde o bezpečnost a účinnou ochranu novinářů, pracovníků sdělovacích prostředků a přidruženého personálu, s cílem vytvořit komplexní politický přístup zahrnující prevenci, ochranu a stíhání; zdůrazňuje, že EU musí jít příkladem a jednat v souladu se svým závazkem k ochraně novinářů a svobody přesvědčení a projevu a tento závazek dále stupňovat a měla by rovněž bojovat proti beztrestnosti útoků na novináře, pracovníky sdělovacích prostředků a přidruženému personálu, což by mělo patřit k jejím hlavním prioritám, a také stát v čele úsilí o uzavření zvláštního paktu a spolupracovat s dalšími demokraciemi a podobně smýšlejícími partnery;

35. vyzývá delegace EU, diplomatické mise členských států EU a podobně smýšlející partnery, aby se aktivně zapojili do navazování kontaktů s novináři a nezávislými sdělovacími prostředky ve třetích zemích a podpory jejich práce a pracovních podmínek, aby pravidelně hodnotili prostředí svobody tisku v každé z těchto zemí, včetně stávajících nebo vznikajících rizik pro novináře, a hledali způsoby, jak zavést opatření, která by mohla zabránit útokům na ně, nebo ochranná opatření, včetně poskytování prokazatelné a viditelné morální podpory ohroženým novinářům a nezávislým sdělovacím prostředkům; doporučuje zřídit kontaktní místo pro novináře, kteří by hledali ochranu a podporu a sledovali násilí;

36. vyzývá Radu a ESVČ, aby v rámci globálních sankcí EU v oblasti lidských práv (tzv. zákona Magnitského) zavedly cílené sankce proti osobám a subjektům odpovědným za porušování lidských práv novinářů a pracovníků sdělovacích prostředků;

37. vyzývá Komisi a členské státy, aby ve všech svých dohodách a partnerstvích se třetími zeměmi prosazovaly udržitelná opatření zaměřená na financování a podporu plurality sdělovacích prostředků a nezávislé žurnalistiky; za tímto účelem připomíná ústřední význam ustanovení o lidských právech ve dvoustranných dohodách EU a žádá, aby byla při aktivaci a uplatňování této klauzule věnována zvláštní pozornost závažnému porušování práv novinářů; vyzývá Komisi a členské státy, aby na tento účel vyčlenily finanční prostředky, mimo jiné navýšením prostředků přidělených na tematický program pro lidská práva a demokracii v rámci Nástroje pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci – Globální Evropa (NDICI);

38. vyzývá Komisi a ESVČ, aby zajistily, že programy financování EU budou známy místním organizacím občanské společnosti působícím v oblasti bezpečnosti novinářů a svobody projevu a budou pro ně přístupné, a aby je ve vhodných případech povzbuzovaly a podporovaly, pokud jde o čerpání prostředků z těchto programů, a aby hrály vedoucí úlohu při vytváření a provádění příslušných projektů; zdůrazňuje, že je třeba zajistit rovnováhu mezi finančními prostředky, které EU věnuje na projekty na podporu bezpečnosti novinářů, a těmi, které věnuje na podporu rozvoje sdělovacích prostředků, v souladu s tematickým programem NDICI pro lidská práva a demokracii a jeho víceletým orientačním programováním a souvisejícími ukazateli; znovu vyzývá ke zjednodušení postupu podávání žádostí, aby se snížila byrokratická zátěž;

39. připomíná, že pokrok v oblasti svobody sdělovacích prostředků a svobody projevu je zásadní součástí procesu přistoupení k EU; připomíná, že u kandidátských zemí se stabilním a konkurenceschopným mediálním prostředím je větší pravděpodobnost rychlého postupu v přístupových jednáních s EU; v tomto ohledu vítá podporu poskytovanou prostřednictvím Evropské nadace pro demokracii, je však toho názoru, že je zapotřebí přijmout více opatření na podporu nezávislé novinářské činnosti v oblastech, v nichž vyvíjejí vliv nepřátelští zahraniční aktéři; opakuje proto svou výzvu k vytvoření zvláštního Evropského fondu pro demokratická média na podporu nezávislé žurnalistiky v zemích účastnících se procesu rozšíření, v zemích evropského sousedství a v kandidátských zemích;

40. vyzývá k vytvoření přiměřeného a udržitelného právního rámce, který by vytvořil mechanismus ochrany svobodného informačního prostoru, založený na reciprocitě požadavků na otevřenost; domnívá se, že tento systém ochrany demokratických informačních prostor by měl být postaven na dvou pilířích: 1) na rovném zacházení – se všemi audiovizuálními stanicemi, které v EU vysílají; 2) na reciprocitě – otevřenosti veřejného prostoru pro subjekty televizního a rozhlasového vysílání z EU do třetích zemí.

41. domnívá se, že programy, fondy a iniciativy EU, jako jsou Kreativní Evropa, akční plán pro média a audiovizuální odvětví, nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků, obecné zásady EU v oblasti lidských práv ohledně svobody projevu on-line a off-line a mechanismus EU pro obránce lidských práv, by měly být plně využívány v rámci vnější správy EU k poskytování cílené podpory sdělovacím prostředkům a zpravodajským organizacím v zemích mimo EU, a to bez ohledu na povinnost mediálních organizací vykonávat náležitou péči vůči svým novinářům, stanovenou zejména v bodě 16 doporučení Rady Evropy o ochraně žurnalistiky a bezpečnosti novinářů a dalších mediálních aktérů ([3]) a v doporučení Komise z roku 2021 o zajištění ochrany, bezpečnosti a posílení postavení novinářů;

42. důrazně vybízí k tomu, aby na základě konzultace s novináři a organizacemi občanské společnosti podporujícími novináře byla zvýšena podpora finančních programů, vydávání prohlášení a pořádání veřejných akcí zaměřených na posílení monitorovacích a ochranných mechanismů na úrovni OSN a regionálních mechanismů na ochranu lidských práv, včetně Meziamerického soudu pro lidská práva; vítá práci zvláštních procedur OSN při řešení hrozeb vůči novinářům, včetně doporučení zvláštního zpravodaje OSN pro podporu a ochranu práva na svobodu přesvědčení a projevu, podle něhož by měla být mimo jiné vytvořena mezinárodní pracovní skupina pro prevenci, vyšetřování a stíhání útoků na novináře a aktivně zvážena možnost vytvoření zvláštní zástupce OSN pro ochranu novinářů na celém světě;

43. vítá činnost Partnerství pro informace a demokracii, které sdružuje 50 států z celého světa a které vyzvalo k vytvoření demokratických záruk v komunikačním a informačním prostoru a uznalo právo na spolehlivé informace; podporuje provádění doporučení Partnerství pro informace a demokracii;

44. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě, Komisi a místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.

([3]) Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy členským státům o ochraně žurnalistiky a bezpečnosti novinářů a dalších mediálních aktérů CM/Rec(2016)4.